O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON DAVLAT JAHON TILLARI UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

Rektor ________ I.Tursunov

2025-yil "4" iyun

Ro'yxatga olindi: BD 60230100 – TO'MA 13-824

2025-yil "4" -iyun

TILI O'RGANILAYOTGAN MAMLAKAT ADABIYOTI FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200 000 –	San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	230 000 –	Tillar
Ta'lim yo'nalishi:	60230100 –	Filologiya va tillarni o'qitish (arab tili)

Toshkent – 2025

<table>
<tr><td colspan="2">Fan/modul kodi
TO‘MA13-824</td><td>O’quv yili
2025-2026</td><td>Semestr
4,5,6,8</td><td colspan="2">Kreditlar
16</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fan/modul turi
Majburiy</td><td colspan="2">Ta’lim tili
o‘zbek, arab</td><td colspan="2">Haftadagi dars soatlari
4</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1.</td><td colspan="2">Fanning nomi</td><td>Auditoriya mashg’ulotlari (soat)</td><td>Mustaqil ta’lim (soat)</td><td>Jami yuklama (soat)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Tili o‘rganilayotgan mamlakat adabiyoti</td><td>120</td><td>360</td><td>480</td></tr>
</table>

2.

I. Fanning mazmuni:

Fanni o’qitishdan maqsad – Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarga adabiyotshunoslik fanining, xususan, arab adabiyotining tarkibiy qismlari, uning badiiy so‘z san’atini o‘rganuvchi fan ekanligi, arab adabiyotining qadimdan hozirgi davrgacha bo‘lgan tarixi, arab adabiyotshunosligining maktab va yo‘nalishlari, badiiy adabiyotning vazifalari va badiiy tafakkurning voqelikka munosabati, arab adabiyotida adabiy metod, janr va uslublarning munozarali masalalari, arab adabiyotida qo‘llaniladigan badiiy tasvir vositalari, badiiy san’at, portretlar, arab adabiyotining jahon adabiyotida tutgan o‘rni va uning bashariyat taraqqiyotidagi ulushi haqida kasbiy bilim berish.

Fanning vazifasi – taniqli arab adabiyotshunoslarining nazariy qarashlari, arab adabiyotida shakllangan adabiy tanqidchilik, arab mumtoz adabiyoti namoyandalarining yirik asarlari, arab adabiyotshunosligiga oid atamalar, adabiy asarlarni o‘rganishda nazariy bilimlarni qo‘llash kabi masalalar yuzasidan talabalarning yetarli kompetensiyaga ega bo‘lishlarini ta’minlash.

Mazkur fan dasturi xalqaro tan olingan reytinglarda TOП-300 talik ro‘yxatiga kiruvchi Qatar University universiteti ta’lim dasturi tajribasini o'rgangan holda ishlab chiqildi.

https://www.qu.edu.qa/ar/students/admission/undergraduate/Pages/tuition-fees.aspx

II. Asosiy qism (ma’ruza mashg’ulotlari)

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

4-semestr

1-Mavzu. Arab xalq ogzaki ijodi

Mazkur mavzuda arab folklyor manba’lari, janrlari va o‘rganilishi tarixi haqida so‘z boradi.Maydoniy, “Masallar kitobi”, maqol, matal, ertak, asotir, rivoyat, quduq qo‘shiqlari.

2-Mavzu. Arab folklorining o‘rganilish tarixi

	8. https://www.qu.edu.qa/ar/colleges/artssciences/departments/dept-arabic-language/ba-arabic-language
7.	O'quv dasturi O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti tomonidan ishlab chiqilgan, universitet Kengashining 2025-yil 4-iyun dagi yig'ilishida ko'rib chiqilgan va tasdiqqa tavsiya etilgan (10-son bayonnoma).
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar:** K.S. Qodirova – O'zDJTU, "Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti" kafedrasi mudiri, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent Z.Z. Tojiyeva – O'zDJTU, "Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti" kafedrasi o'qituvchisi
9.	**Taqrizchilar:** M.H.Abdullayev - O'zDJTU, "Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti" kafedrasi fiilologiya fanlari nomzodi, dotsent A.Kazakbayev-O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi Arab tili va adabiyoti al-Azhar kafedrasi dotsenti v.b., filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tarjimonlik fakulteti dekani U.Yo'ldoshev

Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti kafedrasi mudiri K.Qodirova

Universitet axborot resurs markazi direktori S.Kayumova

	Dastlabki arab xalq og'zaki ijodining yozib olininshi VIII asrlarga to'g'ri kelgan bo'lsa, keyinchalik g'arb sharqshunos olimlari ham arab mamlakatlariga borib, folklorga oid materiallarini xalq og'zidan yozib ola boshladila. **3-Mavzu. Qadimgi arab she'riyati** Talabalarni islomdan avvalgi davrda ijod etgan shoirlar hayoti va ijoda bilan tanishtirish. «al-Mu'allaqat», aruz, qasida, hijo, riso, faxr, hamriyot. **4-Mavzu. Badaviy shoirlar she'riyati** Talabalarni Shanfara, Antara, Imrul-Qays hayoti va ijodi bilan tanishtirish. Johiliya davri, hijo — hajviy she'rlar, al-Basusa tuyasi, nasib, lomiya. **5-Mavzu. Saroy she'riyati** VI-VII asr saroy shoirlari hayoti va ijodi bilan tanishtirish. nasib, ra'jaz, vasf, xamriyat, tardiyat, madh. **6-Mavzu. Ilk Islom she'riyati** Islomning dastlabki davridagi shoirlari ijodi bilan tanishtirish. Kaab ibn Zuhayr, da'vat, vasf, xitoba **7-Mavzu. Qur'oni Karim, Hadis va muhaddislar** Qur'onu karim va Imom al-Buxoriy, Imom at-Termiziy to'plagan hadislar to'plami haqida tushunchja berish. Sura, va'z, xutba, tafsir, hadislar va muhaddislar. **8-Mavzu. Ilk o'rta asr adabiyoti (661-750 yillar)** Ilk o'rta asrdagi adabiy jarayonlarda siyosiy she'riyat vakillari haqida talabalarga ma'lumot berish.Solih, ajralganlar, madh, hijo, naqo'id, xamriyat. **9-Mavzu. Hijozning muhabbat lirikasi** Hijoz badaviy ishqiy lirikasi bilan tanishtirish.G'azal, nasib, majnun, lubna, Jamil ibn Ma'mar. **10-Mavzu Arab mamlakatlarida marifatparvarlik davri** "Yangi arab adabiyoti" tushunchasining mohiyati. "An-Hahda" harakatining xususiyatlari. Islomdagi yangilanish jarayonlari olimlari.

11-Mavzu Yangi davr Misr Suriya, Livan adabiyotida marifatparvarlik jarayoni

"Misrda uygonish" jarayoni. Livan marifatparvarligi boshidagi ikki shaxs: Hasif Yazijiy va Butrus Bostoniy hayoti va ijodi.

12-Mavzu Arab publisistikasi uning yangi arab adabiyotining vujudga kelishidagi roli (188-1910)

Arab publitsistlari nomlari va ularning faoliyatlari. Mashhur "al-Urva al-vuska" nomli jarida xususida. Yangi arab adabiyoti rivojlangan dastlabki markaz.

5-semestr

1.Mavzu Adib Isxoq, Abduraxmon Kavokibiy ijodi

Adib Ishoqning hayoti va ijodiy faoliyati. "Ad-Durar" ("Durlar") asari. Abudrahmon Kavokibiy ijodi. Kavokibiyning adabiy merosi "Umm al-kura" ("Shaharlar onasi") va Tabia al-istibdod ("Istibdod tabiati").

2.Mavzu Valid Din Yekun ijodi

Vali ad-Din Yekun (1873-1921) Istambulda nufuzli turk oilasida dunyoga keldi. Asosiy asarlari 2 jildlik «Al-Mal'um va-l majhul» («Ma'lum va noma'lum», 1909, 1911), «As-Sahayif as-sud» («Qora sahifalar», 1910), «at-Tajrib» («Tajribalar» 1913) lardir.

3.Mavzu Qosim Amin ijodi

Qosim Amin (1865-1908) atoqli publisist va ma'rifatparvar адиб. У arab publisistikasida birinchilardan bo'lib ayollar masalasiga zamonaviy islom nuqtai nazaridan yondashdi.

4.Mavzu Marifatparvarlik davri badiiy adabiyoti

Qadimgi davr va o'rta asrlarda gullab yashnagan sharq xalqlari adabiyoti yangi davr bo'sag'asida qoloq, taraqqiyoti susaygan holatga tushib qoldi, ular endi ilgarilab ketgan Yevropa adabiyoti ketidan quvib yetib olish kerak bo'lib qoldi. Yangilanish g'oyasi, shubhasiz, til va badiiy ijod tamoyillarini ham qamrab olgan edi. Barcha ma'rifatparvarlar badiiy ijodning hamma asosiy sohalarida jonli so'zlashuv tili xususiyatlarini saqlab qolish tarafdori edilar.

5.Mavzu. Jorji Zaydon ijodi

Bayrutda nasroniy oilasida tug'ilgan, otasi kichikroq qahvaxonaning sohibi edi. Bo'lg'usi adib mustaqil mutolaga berildi, mumtoz arab she'riyatini qunt bilan

muammo bo'yicha mustaqil mushohada yurita oladi, masalaga oid daliliy misollarni tahlil etish asosida ma'lum ilmiy-nazariy xulosalar chiqara oladi, tayanch tushuncha va terminlarning mohiyatini izohlashda ba'zi ikkilanishlarga, kamchiliklarga yo'l qo'yadi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga to'g'ri javob beradi, berilgan vazifa yuzasidan muyyan amaliy bilimga ega bo'ladi, fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash ko'nikmasiga ega bo'ladi, biroq mavzuga oid masalalar yuzasidan yetarli qaror qabul qila olmaydi.

3 (qoniqarli) baho – talaba mazkur fan topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajarish jarayonida jiddiy kamchiliklarga yo'l qo'yadi, amaliy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yuritishda ma'lum ilmiy-nazariy xatolarga yo'l qo'yadi, tayanch tushncha va terminlarning mohiyatini to'liq izohlay olmaydi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga qisman javob beradi, berilgan vazifa yuzasidan yetarli bilimga ega bo'lmaydi. Talaba fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash, mavzuga oid masalalar yuzasidan qaror qabul qila olish ko'nikmasi to'liq shakllanmagan bo'ladi.

2 (qoniqarsiz) baho – talaba modul bo'yicha yetarli bilimga ega emas, juda qo'pol xatolarga yo'l qo'yadi, savollarga qiyinchilik bilan javob beradi, berilgan topshiriqlarni bajara olmaydi.

6.

Asosiy adabiyotlar:

1. Ahmedova Sh -Fors ko'rfazi arab mamlakatlari zamonaviy hikonavisligining taraqqiyot tamoyillari. Monografiya.T.,ToshDShU. 2020.-300
2. M.Abdullayev -O'rganilayotgan mamlakat adabiyoti . O'quv qo'llanma— Toshkent: 2025. -171 b.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. — Toshkent: O'zbekiston, 2017. — 488 bet.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. — Toshkent: O'zbekiston, 2017. — 48 bet.

Axborot manbalari

2. www.gov.uz
3. www.ziyo.net
4. https://ibratfarzandlari.uz
5. http://learning.aljazeera.net.
6. http://attakallum.com
7. www.arabicforall.net.

	• Adabiyotshunoslik fanining, xususan, Arab adabiyotining tarkibiy qismlari, uning badiiy so'z san'atini o'rganuvchi fan ekanligi; • Arab adabiyotining qadimdan hozirgi davrgacha bo'lgan tarixi; • Arab adabiyotshunosligining maktab va yo'nalishlari; • Badiiy adabiyotning vazifalari va badiiy tafakkurning voqelikka munosabati; • Arab adabiyotida adabiy metod, janr va uslublarning munozarali masalalari; • Badiiy adabiyotda, xususan, Arab adabiyotida qo'llaniladigan badiiy tasvir vositalari, badiiy san'atlar, portretlar haqida malakalarga ega bo'lishi lozim.
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • interfaol keys-stadilar; • amaliy mashg'ulotlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruh, mikroguruh bo'lib ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrdagi 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMlarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi tog'risida Nizom"ga ko'ra fanga ajratilgan kredit beriladi. Talabalarning bilimini baholash O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizom" talablari asosida belgilanadi. **Talabalarning bilimini baholash mezonlari:** **5 (a'lo) baho** – talaba mazkur fan topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajaradi, amaliy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yuritadi, masalaga oid daliliy misollarni tanlay oladi va ularni to'g'ri tahlil etish asosida ma'lum ilmiy xulosalar chiqara biladi, tayanch tushuncha va terminlarning mohiyatini to'g'ri izohlay oladi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga to'g'ri javob bera oladi, berilgan vazifa yuzasidan keng amaliy bilimga ega bo'ladi, fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash ko'nikmasiga ega bo'ladi, mavzuga oid masalalar yuzasidan tegishli qarorlar qabul qila oladi. **4 (yaxshi) baho** – talaba mazkur fan topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajaradi, ammo ishda ayrim kamchiliklarga yo'l qo'yadi, amaliy

o'rgandi, inglizcha–arabcha lug'at tuzdi, ko'p o'qidi. O'ta mehnatkash bo'lgan Jo'rjni Zaydon Qohira, Londonda ta'lim oldi. 1892 yilda u mashhur adabiy – ilmiy «Al-Hilol» («Yarim oy») jurnalini chiqara boshlaydi, unda o'zining tarixiy romanlari, maqolalarini e'lon qiladi.

6 .Mavzu Suriya-Amerika adabiy maktabi

Suriya-Amerika adabiy maktabining yuzaga kelishi va faoliyati. Amerikadagi barcha adiblar Jubron Xalil Jubron boshchiligidagi «Ar-Rabitu al-qalamiya» («Qalam uyushmasi») adabiy to'garagi va Abdulmasih al Haddod muharrir bo'lgan «as-Soyih» («Sayyoh») jurnali atrofiga uyushdilar

7. Mavzu Jubron Xalil Jubron (1883-1931) ijodining asosiy bosqichlari

Jubron arab adabiyotidagi romantizmning asoschisidir. Jubron Xalil Jubron avvalo san'atkor. U o'z iste'dodini faqat adabiyotda emas, tasviriy san'atda, grafikada ham sinab ko'rdi. Musiqiy san'at ham uning qalbiga yaqin edi.

8.Mavzu Amin Rayxoniy ijodi

Talabalarni Amin Rayxoniy ijodi bilan tanishtirish. Rayhoniy ijodida ikki qissa alohida o'rin tutadi: «Girdob binafshasi» (1910) va «Haramdan tashqarida» (1917) qissalari.

9.Mavzu Mixail Nuayme ijodi

Talabalarni Mixail Nuayme ijodi bilan tanishtirish. Mixail Nuayme va uning adabiy tanqidchilik faoliyati.

10.Mavzu Misr adabiyotida "Yangi maktab" rivoji.

«Misr modernistlari» maktabi deb adabiyotga birinchi jahon urushi davrida kirib kelgan ko'p sonli Misr yozuvchilarini atash rasm bo'lgan. Bu harakat butun arab Sharqi taraqqiyotida katta rol o'ynadi.Tavfiq Hakim, Toha Husayn, Mahmud Teymur ijodi.

11.Mavzu.Mustaqillik davridagi Misr adabiyoti(1952 yil va undan keying davr))

Demokratik yozuvchilar. Mustaqillik davridagi Misr adabiyoti. 1950-yillar o'rtalarida boshlangan ikkinchi davr.Abdurahmon Sharqoviy ijodi. Abdurahmon Hamisiy ijodi.

12. Mavzu. Najib Mahfuz ijodi

Najib Mahfuz romanlarining xususiyatlari. N.Mahfuzning «Kochamizning rivoyatlari» romanida ramzlar semantikasi.

6-semestr

1-Mavzu. Arab xalq ogzaki ijodi

Mazkur mavzuda arab folklyor manba'lari, janrlari va o'rganilishi tarixi haqida so'z boradi.Maydoniy, "Masallar kitobi", maqol, matal, ertak, asotir, rivoyat, quduq qo'shiqlari.

2-Mavzu. Arab folklorining o'rganilish tarixi

Dastlabki arab xalq og'zaki ijodining yozib olininshi VIII asrlarga to'g'ri kelgan bo'lsa, keyinchalik g'arb sharqshunos olimlari ham arab mamlakatlariga borib, folklorga oid materiallarini xalq og'zidan yozib ola boshladila.

3-Mavzu. Qadimgi arab she'riyati

Talabalarni isiomdan avvalgi davrda ijod etgan shoirlar hayoti va ijoda bilan tanishtirish. «al-Mu'allaqat», aruz, qasida, hijo, riso, faxr, hamriyot.

4-Mavzu. Badaviy shoirlar she'riyati

Talabalarni Shanfara, Antara, Imrul-Qays hayoti va ijodi bilan tanishtirish. Johiliya davri, hijo — hajviy she'rlar, al-Basusa tuyasi, nasib, lomiya.

5-Mavzu. Saroy she'riyati

VI-VII asr saroy shoirlari hayoti va ijodi bilan tanishtirish. nasib, ra'jaz, vasf, xamriyat, tardiyat, madh.

6-Mavzu. Ilk Islom she'riyati

Islomning dastlabki davridagi shoirlari ijodi bilan tanishtirish. Kaab ibn Zuhayr, da'vat, vasf, xitoba

7-Mavzu. Qur'oni Karim, Hadis va muhaddislar

Qur'onu karim va Imom al-Buxoriy, Imom at-Termiziy to'plagan hadislar to'plami haqida tushunchja berish. Sura, va'z, xutba, tafsir, hadislar va muhaddislar.

8-Mavzu. Ilk o'rta asr adabiyoti (661-750 yillar)

Ilk o'rta asrdagi adabiy jarayonlarda siyosiy she'riyat vakillari haqida talabalarga ma'lumot berish.Solih, ajralganlar, madh, hijo, naqo'id, xamriyat.

9-Mavzu. Hijozning muhabbat lirikasi

7. Tarafa ibn al-'Abd – hayot va taqdir shoiri
8. Zuhayr ibn Abu Sulma – hikmatli satrlar muallifi
9. Zuhayrning sulh va tinchlik mavzusidagi she'rlari
10. Antara ibn Shaddod – muhabbat va jasorat timsoli
11. Antaraning Abla haqida yozgan lirik she'rlari
12. Labid ibn Rabi'a – johiliyat va islom davrini bog'lovchi shoir
13. 'Amr ibn Kulthūm – g'urur va oila iftixori kuychisi
14. Horis ibn Hirrisa – o'zbek tiliga tarjima qilingan qasidalar tahlili
15. Al-Muallaqotdagi qasidalar kompozitsiyasi: nasib, rahil, faxr
16. Johiliyatda she'r tili va badiiy ifoda uslubi
17. Jahiliyat she'riyatida ayol obrazi
18. Johiliyat davri shoirlarining nasabga urg'u berishi
19. Al-A'sho – sharob, muhabbat va foniy dunyo kuychisi
20. Al-A'shoning "May va mahbuba" qasidalaridagi obrazlar
21. Sa'olik shoirlari (as-salīk): adashganlar adabiyoti
22. Al-Shanfara – ijtimoiy norozilik timsoli sifatida
23. Ta'abbata Shara – qahramonlik va yolg'izlik timsoli
24. Johiliyatdagi qasida janrining shakliy tahlili
25. Qasidada tashbeh va isti'ora san'atining qo'llanilishi
26. Qasidada ifoda vositalari: tajnis, tibāq, muqābala
27. Johiliyat shoirlarining til boyligi va lug'aviy yondashuvi
28. Qasidada yo'l va sahro manzaralari (rahil bo'limi)
29. Faxr bo'limining adabiy xususiyatlari
30. Johiliyat shoirlarida urush va bahodirlik mavzusi
31. Ayollar yozgan yoki ayollarga bag'ishlangan johiliyat she'rlari
32. Shamoniylik va taqdirga ishonch johiliyat she'riyatida
33. Shoirlarning tabiatga bo'lgan munosabati
34. Qabilaviy nizolar va ulardan ilhomlangan qasidalar
35. Johiliyat shoirlarining o'zaro tanqidlari va faxr musobaqalari
36. Johiliyat adabiyotining islomiy davrga o'tishidagi roli

3. **V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)**

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- Arab adabiyotning mohiyati, uning jamiyatdagi o'rni va vazifalari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi;
- Arab adabiyoti tarixi tushunchalarini bilishi va ulardan foydalana olishi;

15. Mahmud Teymur ijodi
16.Muhammad Husaun Haykal hiloyalarining badiiy tahlili
9. Arab mamlakatlarida marifatparvarlik davri
10. Yangi davr Misr Suriya, Livan adabiyotida marifatparvarlik jarayoni
11. Arab publisistikasi uning yangi arab adabiyotining vujudga kelishidagi roli (188-1910)
12. Marifatparvarlik davri badiiy adabiyoti
13.Jorji Zaydon ijodi
14 Suriya-Amerika adabiy maktabi
15. Mavzu Jubron Xalil Jubron ijodi
16. Misr adabiyotida "Yangi maktab" rivoji
17. Mustaqillik davridagi Misr adabiyoti (1952 yil va undan keying davr)
18. Abdurahmon Sharqoviy ijodi
19.Mavzu Abdurahmon Hamisiy ijodi
20.Mavzu Najib Mahfuz ijodi
21.An Hahda harakati xususiyatlari
22. Hasif Yazijiy ijodi
23. Butrus Bostoniy ijodi
24. Suriya marifatparvarlari
25. Livan marifatparvarlari
26. Misr marifatparvarlari
27. Jamoliddin Afgoniy faoliyati
28. Mustafo Komil ijodi
29. Valid Din Yekun faoliyati
30. Yaqub Sanny ijodi
31. Muhammad Muvaulihiy ijodi
32.Jorji Zaydon tarixiy romanlari
33. Jobron Xalil Jubron «Singan qanotlar» qissasi.
34. Misr modernistlar maktabi
36. Toha Hysaynning «Kunlar» abtobiografik qissasi
36. Arab yozuvchilari ijodida ilk realizm

8-semestr

1. Johiliyat davri adabiyotining umumiy xususiyatlari
2. Johiliyat she'riyatida qabilaviy faxr (al-faxr al-qabaliy)
3. Jahiliyat davrida shoirlarning jamiyatdagi o'rni
4. Al-Muallaqot (Yetti mashhur qasida) haqida umumiy tushuncha
5. Imru' al-Qays – muhabbat va tabiat shoiri
6. Imru' al-Qaysning "Qifa nabki" qasidasining tahlili

Hijoz badaviy ishqiy lirikasi bilan tanishtirish.G'azal, nasib, majnun, lubna, Jamil ibn Ma'mar.

10-Mavzu Arab mamlakatlarida marifatparvarlik davri

"Yangi arab adabiyoti" tushunchasining mohiyati. "An-Hahda" harakatining xususiyatlari. Islomdagi yangilanish jarayonlari olimlari.

11-Mavzu Yangi davr Misr Suriya, Livan adabiyotida marifatparvarlik jarayoni

"Misrda uygonish" jarayoni. Livan marifatparvarligi boshidagi ikki shaxs: Hasif Yazijiy va Butrus Bostoniy hayoti va ijodi.

12-Mavzu Arab publisistikasi uning yangi arab adabiyotining vujudga kelishidagi roli (188-1910)

Arab publitsistlari nomlari va ularning faoliyatlari. Mashhur "al-Urva al-vuska" nomli jarida xususida. Yangi arab adabiyoti rivojlangan dastiabki markaz.

8-semestr

1.Mavzu Adib Isxoq, Abduraxmon Kavokibiy ijodi

Adib Ishoqning hayoti va ijodiy faoliyati. "Ad-Durar" ("Durlar") asari. Abudrahmon Kavokibiy ijodi. Kavokibiyning adabiy merosi "Umm al-kura" ("Shaharlar onasi") va Tabia al-istibdod ("Istibdod tabiati").

2.Mavzu Valid Din Yekun ijodi

Vali ad-Din Yekun (1873-1921) Istambulda nufuzli turk oilasida dunyoga keldi. Asosiy asarlari 2 jildlik «Al-Mal'um va-l majhul» («Ma'lum va noma'lum», 1909, 1911), «As-Sahayif as-sud» («Qora sahifalar», 1910), «at-Tajrib» («Tajribalar» 1913) lardir.

3.Mavzu Qosim Amin ijodi

Qosim Amin (1865-1908) atoqli publisist va ma'rifatparvar адиб. У arab publisistikasida birinchilardan bo'lib ayollar masalasiga zamonaviy islom nuqtai nazaridan yondashdi.

4.Mavzu Marifatparvarlik davri badiiy adabiyoti

Qadimgi davr va o'rta asrlarda gullab yashnagan sharq xalqlari adabiyoti yangi davr bo'sag'asida qoloq, taraqqiyoti susaygan holatga tushib qoldi, ular endi ilgarilab ketgan Yevropa adabiyoti ketidan quvib yetib olish kerak bo'lib qoldi. Yangilanish g'oyasi, shubhasiz, til va badiiy ijod tamoyillarini ham qamrab olgan

edi. Barcha ma'rifatparvarlar badiiy ijodning hamma asosiy sohalarida jonli so'zlashuv tili xususiyatlarini saqlab qolish tarafdori edilar.

5.Mavzu. Jorji Zaydon ijodi

Bayrutda nasroniy oilasida tug'ilgan, otasi kichikroq qahvaxonaning sohibi edi. Bo'lg'usi adib mustaqil mutolaga berildi, mumtoz arab she'riyatini qunt bilan o'rgandi, inglizcha–arabcha lug'at tuzdi, ko'p o'qidi. O'ta mehnatkash bo'lgan Jo'rjni Zaydon Qohira, Londonda ta'lim oldi. 1892 yilda u mashhur adabiy – ilmiy «Al-Hilol» («Yarim oy») jurnalini chiqara boshlaydi, unda o'zining tarixiy romanlari, maqolalarini e'lon qiladi.

6 .Mavzu Suriya-Amerika adabiy maktabi

Suriya-Amerika adabiy maktabining yuzaga kelishi va faoliyati. Amerikadagi barcha adiblar Jubron Xalil Jubron boshchiligidagi «Ar-Rabitu al-qalamiya» («Qalam uyushmasi») adabiy to'garagi va Abdulmasih al Haddod muharrir bo'lgan «as-Soyih» («Sayyoh») jurnali atrofiga uyushdilar

7. Mavzu Jubron Xalil Jubron (1883-1931) ijodining asosiy bosqichlari

Jubron arab adabiyotidagi romantizmning asoschisidir. Jubron Xalil Jubron avvalo san'atkor. U o'z iste'dodini faqat adabiyotda emas, tasviriy san'atda, grafikada ham sinab ko'rdi. Musiqiy san'at ham uning qalbiga yaqin edi.

8.Mavzu Amin Rayxoniy ijodi

Talabalarni Amin Rayxoniy ijodi bilan tanishtirish. Rayhoniy ijodida ikki qissa alohida o'rin tutadi. «Girdob binafshasi» (1910) va «Haramdan tashqarida» (1917) qissalari.

9.Mavzu Mixail Nuayme ijodi

Talabalarni Mixail Nuayme ijodi bilan tanishtirish. Mixail Nuayme va uning adabiy tanqidchilik faoliyati.

10.Mavzu Misr adabiyotida "Yangi maktab" rivoji.

«Misr modernistlari» maktabi deb adabiyotga birinchi jahon urushi davrida kirib kelgan ko'p sonli Misr yozuvchilarini atash rasm bo'lgan. Bu harakat butun arab Sharqi taraqqiyotida katta rol o'ynadi.Tavfiq Hakim, Toha Husayn, Mahmud Teymur ijodi.

6. Imru' al-Qaysning "Qifa nabki" qasidasining tahlili
7. Tarafa ibn al-'Abd – hayot va taqdir shoiri
8. Zuhayr ibn Abu Sulma – hikmatli satrlar muallifi
9. Zuhayrning sulh va tinchlik mavzusidagi she'rlari
10. Antara ibn Shaddod – muhabbat va jasorat timsoli
11. Antaraning Abla haqida yozgan lirik she'rlari
12. Labid ibn Rabi'a – johiliyat va islom davrini bog'lovchi shoir
13. 'Amr ibn Kulthūm – g'urur va oila iftixori kuychisi
14. Horis ibn Hirrisa – o'zbek tiliga tarjima qilingan qasidalar tahlili
15. Al-Muallaqotdagi qasidalar kompozitsiyasi: nasib, rahil, faxr
16. Johiliyatda she'r tili va badiiy ifoda uslubi
17. Jahiliyat she'riyatida ayol obrazi
18. Johiliyat davri shoirlarining nasabga urg'u berishi
19. Al-A'sho – sharob, muhabbat va foniy dunyo kuychisi
20. Al-A'shoning "May va mahbuba" qasidalaridagi obrazlar
21. Sa'olik shoirlari (as-salīk): adashganlar adabiyoti
22. Al-Shanfara – ijtimoiy norozilik timsoli sifatida
23. Ta'abbata Shara – qahramonlik va yolg'izlik timsoli
24. Johiliyatdagi qasida janrining shakliy tahlili
25. Qasidada tashbeh va isti'ora san'atining qo'llanilishi
26. Qasidada ifoda vositalari: tajnis, tibāq, muqābala
27. Johiliyat shoirlarining til boyligi va lug'aviy yondashuvi
28. Qasidada yo'l va sahro manzaralari (rahil bo'limi)
29. Faxr bo'limining adabiy xususiyatlari
30. Johiliyat shoirlarida urush va bahodirlik mavzusi
31. Ayollar yozgan yoki ayollarga bag'ishlangan johiliyat she'rlari
32. Shamoniylik va taqdirga ishonch johiliyat she'riyatida
33. Shoirlarning tabiatga bo'lgan munosabati
34. Qabilaviy nizolar va ulardan ilhomlangan qasidalar
35. Johiliyat shoirlarining o'zaro tanqidlari va faxr musobaqalari
36. Johiliyat adabiyotining islomiy davrga o'tishidagi roli

6-semestr

9. Jamoliddin Afgoniy asarlarining tahlili
10. Qosim Amin asarlarining tahlili
11. Abdurahmon Kavokibiy asarlarining tahlil
12. Abdurahmon Sharqoviy asarlari tahlili
13. Abdurahmon Hamisiy hiloyalarining badiiy tahlili
14. Yusuf Idris asarlari tahlili

7. Mahmud Teymur ijodi
8. Muhammad Husaun Haykal hiloyalarining badiiy tahlili
9. Arab mamlakatlarida marifatparvarlik davri
10. Yangi davr Misr Suriya, Livan adabiyotida marifatparvarlik jarayoni
11. Arab publisistikasi uning yangi arab adabiyotining vujudga kelishidagi roli (188-1910)
12. Marifatparvarlik davri badiiy adabiyoti
13.Jorji Zaydon ijodi
14 Suriya-Amerika adabiy maktabi
15. Mavzu Jubron Xalil Jubron ijodi
16. Misr adabiyotida "Yangi maktab" rivoji
17. Mustaqillik davridagi Misr adabiyoti (1952 yil va undan keying davr)
18. Abdurahmon Sharqoviy ijodi
19.Mavzu Abdurahmon Hamisiy ijodi
20.Mavzu Najib Mahfuz ijodi
21.An Hahda harakati xususiyatlari
22. Hasif Yazijiy ijodi
23. Butrus Bostoniy ijodi
24. Suriya marifatparvarlari
25. Livan marifatparvarlari
26. Misr marifatparvarlari
27. Jamoliddin Afgoniy faoliyati
28. Mustafo Komil ijodi
29. Valid Din Yekun faoliyati
30. Yaqub Sanny ijodi
31. Muhammad Muvaulihiy ijodi
32.Jorji Zaydon tarixiy romanlari
33. Jobron Xalil Jubron «Singan qanotlar» qissasi.
34. Misr modernistlar maktabi
36. Toha Hysaynning «Kunlar» abtobiografik qissasi
36. Arab yozuvchilari ijodida ilk realizm

5-semestr

1. Johiliyat davri adabiyotining umumiy xususiyatlari
2. Johiliyat she'riyatida qabilaviy faxr (al-faxr al-qabaliy)
3. Jahiliyat davrida shoirlarning jamiyatdagi o'rni
4. Al-Muallaqot (Yetti mashhur qasida) haqida umumiy tushuncha
5. Imru' al-Qays – muhabbat va tabiat shoiri

11.Mavzu.Mustaqillik davridagi Misr adabiyoti(1952 yil va undan keying davr))

Demokratik yozuvchilar. Mustaqillik davridagi Misr adabiyoti. 1950-yillar o'rtalarida boshlangan ikkinchi davr.Abdurahmon Sharqoviy ijodi. Abdurahmon Hamisiy ijodi.

12. Mavzu. Najib Mahfuz ijodi

Najib Mahfuz romanlarining xususiyatlari. N.Mahfuzning «Kochamizning rivoyatlari» romanida ramzlar semantikasi.

III. Seminar mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Seminar mashg'ulotlar multimedia vositalari bilan jihozlangan auditoriyada faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mashg'ulot jarayonida mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

Seminar mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

4-semestr:

1. **Mavzu.** O'zbek va arab ertaklarini qiyosiy tahlili
2. **Mavzu.** Muallaqot vakillari
3.**Mavzu.** Imrul Qays Zuxeyr ibn Sulma ijodi
4.**Mavzu.** An-Nabiga az-Zubiyaniy ijodi
5.**Mavzu.** Ka'b ibn Zuxeyr va Hasan ibn Sobit ijodi
6.**Mavzu.** Qur'oni karim oyatlarining hifzi.
7.**Mavzu.** Umaviy saroy shoirlari.
8.**Mavzu.** Shahar lirikasi.
9.**Mavzu.** Abdulxamid al-Katibni ijodi
10. **Mavzu.** «Yangilanish» davri she'riyati
11. **Mavzu.** "Yangilanish" davri nasri
12. **Mavzu.** Abul Atoxiya zuhdiyot janri asoschisi

5-semestr:

1.**Mavzu** Arab mamlakatlarida marifatparvarlik davri
2.**Mavzu** Yangi davr Misr Suriya, Livan adabiyotida marifatparvarlik jarayoni
3.**Mavzu** Arab publisistikasi uning yangi arab adabiyotining vujudga kelishidagi roli (188-1910)

4.Mavzu Marifatparvarlik davri badiiy adabiyoti

5.Mavzu Jorji Zaydon ijodi

6.Mavzu Suriya-Amerika adabiy maktabi

7.Mavzu Jubron Xalil Jubron ijodi

8.Mavzu Amin Rayxoniy ijodi

9.Mavzu Mixail Nuayme ijodi

10.Mavzu Misr adabiyotida "Yangi maktab" rivoji

11.Mavzu Mustaqillik davridagi Misr adabiyoti (1952 yil va undan keying davr)

12.Mavzu Abdurahmon Sharqoviy ijodi

6-semestr:

1.Mavzu. O'zbek va arab ertaklarini qiyosiy tahlili

2. Mavzu. Muallaqot vakillari

3.Mavzu. Imrui Qays Zuxeyr ibn Sulma ijodi

4.Mavzu. An-Nabiga az-Zubiyaniy ijodi

5.Mavzu. Ka'b ibn Zuxeyr va Hasan ibn Sobit ijodi

6.Mavzu. Qur'oni karim oyatlarining hifzi.

7.Mavzu. Umaviy saroy shoirlari.

8.Mavzu. Shahar iirikasi.

9.Mavzu. Abdulxamid al-Katibni ijodi

10. Mavzu. «Yangilanish» davri she'riyati

11. Mavzu. "Yangilanish" davri nasri

12. Mavzu. Abul Atoxiya zuhdiyot janri asoschisi

8-semestr:

1.Mavzu Arab mamlakatlarida marifatparvarlik davri

2.Mavzu Yangi davr Misr Suriya, Livan adabiyotida marifatparvarlik jarayoni

3.Mavzu Arab publisistikasi uning yangi arab adabiyotining vujudga kelishidagi roli (188-1910)

4.Mavzu Marifatparvarlik davri badiiy adabiyoti

5.Mavzu Jorji Zaydon ijodi

6.Mavzu Suriya-Amerika adabiy maktabi

7.Mavzu Jubron Xalil Jubron ijodi

8.Mavzu Amin Rayxoniy ijodi

9.Mavzu Mixail Nuayme ijodi

10.Mavzu Misr adabiyotida "Yangi maktab" rivoji

11.Mavzu Mustaqillik davridagi Misr adabiyoti (1952 yil va undan keying davr)

12.Mavzu Abdurahmon Sharqoviy ijodi

IV. Mustaqil ta'lim shaklini tashkil etishga qo'yilgan talablar va tavsiya etilgan mavzular:

Talabalarni mustaqil ta'lim shaklini tashkil etishga qo'yilgan talablar O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-apreldagi 136-sonli "Oliy ta'lim muassasalari talabalari mustaqil ta'limini tashkil etish bo'yicha namunaviy tartibni tasdiqlash to'g'risida"gi buyrug'i asosida ishlab chiqilgan.

Mustaqil ta'limni baholash semestr davomida berilgan topshiriq asosida bajarilgan ishlarni HEMIS axborot tizimida ilova qilish, shuningdek, oraliq va yakuniy test va savollarga javob berish asosida oshiriladi.

- o'tilgan mavzuni chuqur o'rganishlari uchun darslik, o'quv materiallari bilan faol ishlash;
- fan (modul)lar bo'yicha mustaqil ta'lim topshiriqlarini belgilangan muddatlarda taqdim etishi;
- mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda plagiat (ko'chirmakashlik)ga yo'l qo'ymasligi;
- kichik guruhlarda hamkorlikdagi mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda jamoaning umumiy maqsadiga mos harakat qilishi, o'ziga yuklatilgan vazifalarni o'z vaqtida bajarishi.

Mustaqil ta'limni tashkil etishda fanning xususiyatini inobatga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- mavzu yuzasidan tahliliy ma'lumot (esse) tayyorlash;
- badiiy-ijodiy ishni bajarish;
- aniq mavzu bo'yicha tahliiiy taqdimot (prezentatsiya) tayyorlash;
- berilgan muammoni keng tahlil qilish, unga ta'rif va xulosalarni berish;
- amaliyotdagi mavjud muammoning yechimini topish, test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash orqali loyihalar ishlash ko'nikmasini shakllantirish;
- ilmiy maqola, tezislar va ma'ruza tayyorlash;

4-semestr

1. Jamoliddin Afgoniy asarlarining tahlili
2. Qosim Amin asarlarining tahlili
3. Abdurahmon Kavokibiy asarlarining tahlil
4. Abdurahmon Sharqoviy asarlari tahlili
5. Abdurahmon Hamisiy hiloyalarining badiiy tahlili
6. Yusuf Idris asarlari tahlili